

Emelt szintű szóbeli érettségi témakörök földrajzból

Az emelt szintű szóbeli földrajz érettségi vizsga tételei a [részletes érettségi vizsgakövetelmények](#) alapján, az alább felsorolt témaköröknek megfelelő bontásban készülnek. A tételek az itt leírtaknál konkrétabbak, kevésbé átfogók. Rendszerint csak egy-egy résztémát érintenek, és általában tartalmaznak ahhoz kapcsolódó, a tétel kifejtése során felhasználandó mellékletet (pl. ábrát, képet, műholdfelvételt, szemelvényt) is. A megfogalmazott feladatok jellemzően 4-5 sor terjedelműek, és több utasításból állnak. Ezek pontosan megfogalmazzák, hogy az adott (rész)téma kifejtése során a vizsgázónak a követelményrendszer mely tartalmi elemeit kell mindenképpen beépíteni a feleletébe.

1. feladat

Általános természetföldrajz, a kontinensek, illetve Magyarország természetföldrajza

Tájékozódás a földrajzi térben

- Térképi ismeretek, térképi ábrázolás, tájékozódás a térképen
- A távérzékelés és a térinformatika, a műholdfelvételek

Tájékozódás a kozmikus térben és az időben

- A Világegyetem
- A Nap
- A Hold
- A Naprendszer alkotó égitesttípusok és azok jellemzői, mozgástípusai és azok következményei
- A Föld mozgásai és azok következményei
- Az űrkutatás

A geoszférák földrajza

A kőzetburok földrajza

- A Föld gömbhéjas szerkezete, a geoszférák jellemzői
- A kőzetlemezek és mozgásaik következményei
- A hegységképződés, a hegységrendszerek, a hegységek típusai, az izosztázia
- A kőzetburok építőkövei, az ásványkincsek
- A Föld (a világtenger és a szárazföldek) nagyszerkezeti egységei

A levegőburok földrajza

- A légkör anyaga és szerkezete
- A levegő felmelegedése
- A levegő mozgása (a szél, az általános légkörzés, a monszunszélrendszerek, a mérsékelt övezeti ciklon és anticiklon, a trópusi ciklon, az időjárási frontok)
- A felhő- és csapadékképződés
- Az időjárás és az éghajlat
- A légszennyezés és azok következményei

A vízburok földrajza

- A vízburok tagolódása, tulajdonságai és mozgásai
- A szárazföld felszíni és felszín alatti vizeinek típusai, jellemzői
- A vízburok mint gazdasági erőforrás, a vízgazdálkodás

A geoszférák kölcsönhatásai, a földrajzi övezetesség

- A földfelszín formálódása, a külső és a belső erők felszínformáló tevékenysége
- A talajképződés, a zonális és azonális talajok, a talajt veszélyeztető folyamatok
- A geoszférák közötti kapcsolatok, kölcsönhatások és azok következményei (az egyes geoszférákban lejátszódó folyamatok hatása a többi geoszférára, és ezek következményei)
- A szélrendszerek éghajlat-alakító szerepe
- A földrajzi övezetesség rendszere: a szoláris és a valódi éghajlati övezetek; az egyes övezetek, övek/vidék és területek közös, illetve egyedi jellemzői
- A függőleges földrajzi övezetesség rendszere
- A geoszférák fejlődése a múltban (a kormeghatározás, a földtörténet)

Magyarország földrajza – helyünk a Kárpát-medencében és Európában

- A Kárpát-medence (a hegységkeret és a medencebelső) természetföldrajzi jellemzői
- Magyarország földrajzi helyzete és annak következményei
- Magyarország természetföldrajzi adottságai (éghajlata, felszíni és felszín alatti vizei, talajtakarója, természetes növénytakarója, ásványkincsei és egyéb természeti erőforrásai)
- Magyarország fő tájegységeinek földtörténete, fő építő kőzetei és ásványkincsei, természetföldrajzi jellemzői, éghajlata, természeti és kulturális értékei
- Magyarország környezeti állapota

Európa földrajza és az Európán kívüli kontinensek földrajza

- Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália és Óceánia, illetve a sarkvidékek szerkezeti felépítése és természetföldrajzi jellemzői, erőforrásai

2. feladat

Általános társadalomföldrajz, a kontinensek, illetve Magyarország társadalmi-gazdasági földrajza, globális problémák

Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században

- A népesség földrajzi jellemzői, a nagyvárosok
- A világvallások
- Településtípusok, urbanizáció
- A városok szerkezete
- Urbanizációs problémák

A nemzetgazdaságtól a globális világ gazdaságig

- A világ gazdaság kialakulása, működése
- A gazdasági rendszerek
- A világ gazdasági pólusok, a centrum-, a félperiféria- és a perifériatérsegek kialakulása, jellemzői, illetve kapcsolatrendszere, a fejlődésüket befolyásoló tényezők
- A gazdasági fejlettség és az életminőség mutatói
- Integrációs folyamatok, az integrációk fejlődése
- A globalizáció, a globális világ gazdaság kialakulása és működésének jellemzői, a transznacionális és a multinacionális vállalatok
- A gazdasági ágak és szektorok, szerepük átalakulása, a telepítő tényezők és szerepük változása
- A monetáris világ működésének jellemzői (a működőtőke és a pénztőke áramlásának jellemzői, a pénz, a hitel, a befektetési típusok, értékpapírok, a nemzetközi pénzügyi szervezetek, az államháztartás és a költségvetés, az infláció)

- Az állam, a nemzet, a nemzetállam, a többnemzetiségű állam, a nemzetiség, illetve az államformák
- A népesség gazdasági aktivitás szerinti jellemzői

Magyarország földrajza – helyünk a Kárpát-medencében és Európában

- A Kárpát-medence és benne Magyarország társadalomföldrajzi jellemzői, nemzetiségi összetétele
- Magyarország erőforrásai
- Hazánk népesség- és településföldrajzi sajátosságai
- Budapest szerepe az ország társadalmi-gazdasági életében, a főváros településszerkezete
- A hazai gazdasági fejlődés jellemzői, a gazdasági rendszerváltoztatás hatása Magyarország társadalmi-gazdasági életére
- Magyarország mezőgazdasága, ipara
- A társadalmi-gazdasági fejlettség területi különbségei hazánkban, a régiók eltérő társadalmi-gazdasági jellemzői és fejlettsége, a régiók összehasonlítása
- Magyarország fő tájegységeinek társadalmi-gazdasági, környezeti sajátosságai, védett értékei
- Magyarország idegenforgalma, természeti, kulturális és történelmi értékeink védelme
- Magyarország közlekedési hálózata
- Hazánk környezeti állapota
- Az országhatárokon átívelő kapcsolatok, Magyarország külkereskedelme

Európa földrajza

- Európa általános társadalomföldrajzi képe
- Az európai integráció fejlődésének fő állomásai, az Európai Unió kialakulása, működése, főbb intézményei
- Európa magterülete: Egyesült Királyság, Németország, Franciaország, Benelux államok
- Fejlett gazdaságú országok Európa közepén és északi részén: az Alpok országai, Észak-Európa országai
- A társadalmi-gazdasági kettőség Dél-Európa országainak (kiemelten Olaszország) példáján
- A Visegrádi Együttműködés országai: Lengyelország, Csehország, Szlovákia
- Keleti és déli szomszédaink: Románia, Ukrajna, valamint a délszláv államok
- Oroszország földrajza
- A kontinensrészek erőforrásai, társadalmi-gazdasági sajátosságai, országcsoportok szerepe az Európai Unióban

Az Európán kívüli kontinensek földrajza

- Japán, Kína és India társadalmi-gazdasági fejlődésének sajátos vonásai, világgazdasági szerepük változása
- DK-Ázsia iparosodott és iparosodó országainak sajátos gazdasági fejlődése
- Nyugat-Délnyugat-Ázsia társadalmi és gazdasági sajátosságai, világgazdasági szerepe
- A természeti adottságok társadalmi-gazdasági életre gyakorolt hatása Ausztrália és Óceánia területén, Óceánia szigetcsoportjainak általános és egyedi jellemzői
- Afrika társadalmi-gazdasági, környezeti jellemzői, a társadalmi-gazdasági fejlődés regionális különbségei
- Az Amerikai Egyesült Államok társadalmi-gazdasági fejlődését befolyásoló tényezők, az ország világgazdaságban betöltött szerepe, a gazdaság szerveződésének területi jellemzői
- Kanada és Mexikó társadalmi-gazdasági sajátosságai, kapcsolatuk az Amerikai Egyesült Államokkal, az országok USMCA egyezményben betöltött szerepe
- Latin-Amerika sajátos társadalmi-gazdasági fejlődése

- A „banánköztársaságok” és az adóparadicsomok jellemzői
- A sarkvidékek földrajza, az Antarktikán működő kutatóállomások jelentősége

Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái

- A globálissá váló környezetszennyezés és következményei, az egyes geoszférák szennyeződéséből adódó környezeti veszélyek
- Az egyes földrajzi övezetek, övek sajátos környezeti problémáinak társadalmi-gazdasági vonatkozásai
- A vízellátottság földrajzi vonatkozásai, a víz, mint konfliktusforrás
- A népességszám alakulásának társadalmi-gazdasági következményei és összefüggései
- Urbanizációs problémák
- Az élelmezési válság
- A fokozódó mezőgazdasági termelésből adódó problémák
- A mind nagyobb méretű fogyasztás és a gazdasági növekedés következményei (nyersanyag- és energiaválság, hulladékproblémák, a fogyasztói társadalom), a problémák mérséklésének lehetőségei
- A környezet- és a természetvédelem feladatai, a globális béke fenntartása